

Landskap: Öland Upptecknare: B. L. Nörgård
 Härad: Flakemo Berättare: Konrad Nilsson
 Socken: Torslunda Berättarens yrke: bonde
 Uppteckningsår: 1953 Född år 1881 i Torslunda socken.

Spöksyner. s. 1-2.
 Solens underliga utseende 1894. s. 3-4.
 Lannedömmar. s. 5.
 Sol- och mångävd bet. orädder. s. 6.
 Pipprökning. s. 7.
 Stål o. kors mot förtrollning. s. 8.
 Slipsen. s. 10-12.
 Dödsvarsel av fågel. s. 13.
 Njöttharen. s. 14.
 Stulet och hembrutet. s. 15.
 Arundobönn. s. 15.
 Offerkälla. s. 16-17.

Se i syne:

För 70 år sedan bodde ett par gammalt
folk här borten skogen åt öster.

Mina två äldre syskon brukade gå
och hälsa på dem ibland.

En kväll tänkte de gå dit men när
de kom upp för backen såg de ett fint
ekipage som höll för dörren. Det var
två svarta hästar för - seler med silver-
beslag och den lysa av silver och guld.

En svart hund sprang där också.

De tänkte först gå dit men ångrade sig
och vände.

Dagen efter frågade de de gamle vad
det var för fint främmed de hade
haft på kvällen - men de gamle visste
inte av något främmed folk, där hade

ACC. N:R M. 12745: 2.

ingen varit på hela kvällen.

En tid därefter dog min syster
men jag vet inte om det kan ha
något samband.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

1894 vid 10-tiden hade vi en
kruelig syn. Solen var omgiven
av en solgärd och i 4 hörn
av den var x-formade rådergaller
(bit av regnbåge) - utom igen
fanns en större solgärd.

Tidningarna skrev om världens under-
gång och många bönder såld
gav bort sina gårdar inför den
kommande katastrofen.

När sen allting var över ville
de ha igen sina gårdar. Det blev
ett farligt hello med krigs sak o.
allt.

Här tog man det lugnt och litade
på gud. Det var inte så många som

t.

ACC. N:R M. 12745:4

hade tidningar heller, si.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

Jag drömmer ofta som drömmar - som regel, snarare - t. ex. att någon kommer - inte en bestämd person bara att någon gör det.

För hade jag mycket överfalletsdrömmer, det är varning ²¹, jag har ofta blivit hjälpt på det viset för att jag varit förlredd.

ACC. N:R M. 12745:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En ring kring sol eller måne, "sol-
gård", "mångård" betyder rust-
väder inom 3 dagar. En liten ring
betyder farligt väder, stor ring
lindrigt väder.
Ringar kring solen kallas också
vargagapet.

ACC. N:R M. 12745:7

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Min mor rökte pipa för sin hälsas
skull - hon var lite tjock och
piprök hjälper mot stinnhet.

I mors barndom la man stål
i allting som man ville be-
vara - alla matvaror vill säga.
Det hjälpte mot trollpacker.
En liten kniv el. lign. tåkte
för att skydda en hel stor tunna
med rökt fläsk.

Ett kors över dörren (av stål?)
skulle det också vara.

Ofta var man rädd för tiggare.
kvinna och trodde de kunde
tötrolla djuren. På 90-t. fanns
en kvinna här (Blåsåsa) som t.o.
m. manndemannen var rädd för.
"For guds skull ge henne vad hon vill ha
så hon inte gör oss något illa" sa han till sin
hustru.

Shrock.

Min son väckte fast han var 7 år gammal. (1925). Jag gick till en gumma i Eriksöre - minns ej hennes namn, som var känd för att kunna lite av varje. Hon gav mig en salva att smörja honom med och något han skulle ta in, det skulle skaffas på apoteket men jag minns ej vad det var.

ACC. N:R M. 12745:10.

Skrock.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Glåpson.

"Flodsvan helle han, skomakaren va han
te liv å själ, har berättat detta
tör mer :

Då han en sommarkväll kom
från Gröndalgata - den börjar vid
Torshunda vid det stora pätratret;-
då fick han sällskap me Glåpson.

Den kom efterlufsend som svin
han för red å och snaped å snuysed
me han så int ut te å vill överfall
honon.

Må då ha kom fram te murstättan
tänke ha, me ska ja väl få slippa
men som hon stack nosen över muren
och följde med.

t.

ACC. N:R M. 12745: //

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När han kom fram till Anns stuga
(endast ruin numera) då flög döra upp
& som gick in. Döra stängdes igen.
Nu får Ann hämnad i kväll tänkte
han.

Men när han nästa dag frågade gummans
Ann om ho had kall hämnad på kvällen
så ho, Vem skull kom te mej här
uppe i Ödemarken - Jo en stor so
kom te dä, glåpsen ka ja tänk -
Nä ja ha inga spelt, töckt ho

Glåpsen är farlig. Den springer rakt
mellan benen på en om man står
med dom isär - och då flåses kroppen
mitt ifrån.

ACC. N:R M. 12745:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jag kan förresten berätta mer
om glåpsen:
Under mors regim (!) skrapade ihop
rista sådden vid värgel till en
liten hög under en sten - Den skul-
le glåpsen ha så han inte kom upp
till gården och gjorde styg.

3

Varse

Kommer en ensam fågel - t. ex.
korps eller kråke till en gård
och lättnar i riktning av kyrkan
betyddes det att någon i gården
skulle dö " korpen hade lik i
följe " .

Skrock

Hjälkharer, stal mjölk åt trollkär-
ringar. Den var konstgjord, krop-
pen var en strumpa stoppad med
skinn (vad som helst), benen var 4
väststickor - sen blåste trollkär-
ring i harer.

Bönderna fick lägga stål i lågärds-
trösklarna - skulet och hemmet gick
också bra. Det samma hjälpte mot
trollpackers och kloka gummars farliga
makt. De kunde väl gå över tröskel
men deras makt kunde inte följa
dem in i ladugården. De varan-
mars mycket fruktade för deras makt
över djurens hälsa. De fick västan-
vad de bad om i gårdarna, för folk
ville ställa sig in hos dem.

Stulet och kemburet gick också
bra att bota sjusdomar med.
Från kartnagel (förvärt nagel) till
kräfta.

Avundsbönor - kan ännu köpas på
apotek - skulle man bära på sig
i en påse i bröstfickan, det
hjälpte bra mot oknätt också.
Avundsbönor växer vid roten av
hasselbuskar.

Offerkällor.

Snokälla heter en källa som ligger
vid Torslunda. Om man går ner för
Snokullsgatan vid kyrkvaktmästarens
Håkansson's hus rakt västerut genom
ett grindhål ligger ^{källan} på vänster hand.

Om man offrar där vet jag inte, men
fortsätter man Snokullsgatan fram
tills den tar slut och ^{sedan} viker av åt
höger ner mot Cyrenskogen kommer
man till en annan källa, namnet
har jag glömt. Där sägs det att
man offrade för i tiden. I närheten
av källan bodde en gammal vid namn
Israel-Hanna. Han tog emot sovare till
rökning. Hennes son heter Jon Johans-
son och bor i Björnhovda, Färjestaden
lever ännu och kan säkert berätta om

ACC. N:R M. 12745:17

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

dek. Man påstod att Israel-Hanna
själv offrade i källan - mynt tror
jag.

Man offrade för att bota sjukdomar.
Kloka gummor eller gubbar skulle för
~~utföra~~ offringen åt den sökande.

Ofta offrades till vatten eller jord-
andan för att göra bot och be om
förlåtelse. Man trodde nämligen att
man kunde råka trampa på deras bo-
ningar. När någon fick ont i benet
så man alltid ett vidvörande tramp
på en jordandes bering. Då måste
man offra i källan (vätteljus, vätte-
sölv) för att bli bra igen.